

SZÉPIRODALMI FIGYELŐ-DÍJ 2009

A Szépirodalmi Figyelő szerkesztősége 2004-ben díjat alapított, amelyet 2005-ben adott ki először.

A kuratórium tagjai:

Vasy Géza, a Magyar Írószövetség (volt) elnöke

Bednaries Gábor, a Fiatal Írók Szövetsége (volt) elnöke

Szilágyi Márton irodalomtörténész, az ELTE BTK docense

Pápay György, a Szépirodalmi Figyelő főszerkesztője

A kuratórium idén munkásságáért Szakonyi Károlynak (*Abogy fellattan* című novelláját lásd Tekintet 2009/3.; SZIF 2009/4.), valamint Térey Jánosnak (*Köztisztaság tér* című versét lásd 2000 2009/11.; SZIF 2009/6.) Pető Hunor képzőművész bronzplakettjét adományozta.

A díjakat 2010. október 21-én, a Hadik Kávéházban adták át.

hadik
kávéház

Szakonyi Károly

„Az irodalomban a lélektanra és a képzeletre van szükség” – fogalmazott Borges egyik esszéjében, amikor a képzelet szabadságát hirdette szemben a valós valósággal. „Képzeletem emlékezés” – írta Renard, s ez a gondolat tökéletesen összegzi a Szakonyi Károly által képviselt írásmód lényegét. Nem a látványosságot, a külsőségek kivrívó jegyeit villogtatja szerteágazó alkotásaiban, hanem választott műfajaiban: novellákban, karcolatokban, tárcákban, regényekben, drámákban és hangjátékokban a tények és a sorsadalékok hiteles rajzát nyújtja olvasóinak. Erről tanúskodik *Abogy felvillan* című elbeszélése is, ame-

Erős Kinga és Szakonyi Károly
Fotó: Kaposi Dorka

lyet a Szépirodalmi Figyelő is közölt, s amely írás apropója e díjátadásnak, bár mindannyian tudjuk, hogy ezt a díjat nem csupán egy alkotással érdemelték ki a díjazottak. E novellája szubjektív ihletésű: szépségét és hitelét is ez adja, a lírai vallomás hangján, szemérmes emlék-felidézések által szeretettel megrajzolt egykori ismerősök alakjai. A gyengéd és költői stílus, amint a messzi múltban megvilágít egy-egy szereplőt, mindjárt szinte glóriát is von köréje: természetes velejárója ez minden emlékekből táplálkozó írásnak. Az olvasó pedig saját (az író varázsujjától megrezsentett) gyerek-emlékeiből aranyport hullat az idegen emlékekre is, az adott műre is. Éppen ezért az igazi író, így Szakonyi is jó szakácsként a cukros habba egy csepp ecetet csöp-pent, hogy kellő édességét így szabályozhassa; Szakonyi emlék-novellái, így az *Abogy felvillan* is ilyen recept szerint készülnek.

Nincs egyéni boldogság szeretet nélkül – üzeni számos írásában –, s közösség sincs becsület nélkül. S a szeretetre vágyó hogyan sze-

rezheti meg mások szeretetét? Etikusan érzékenységgel, lírai színezetű novellavilága, a finom lélekrajz kora társadalmi konfliktusainak lényegét képes láttatni. Milyen törvények jelölik ki a becsület hajszálvékony útját? Erre a kérdésre keresi a választ, miközben számtalanszor taszítja tragédiába hőseit. „De megtenni az utat, tisztán, miért nem lehet!? Miért!?” – kérdezte első színművében, az *Életem, Zsóka*-ban. S ez a kérdés húzódik meg számos alkotása mögött, végigkíséri így vagy úgy, más-más módon alkotói pályáját, hiszen műveiben felelősségünk kérdését feszegeti az egymáshoz való viszonyunkban. Nézete szerint nincs kétféle, magánéleti és közéleti tisztesség, hiszen az erkölcsi tartás teljességet kíván. Zsóka kérdése, hogy miért nem lehet tisztán megtenni életutunkat, épp olyan aktuális, mint negyvenhét éve. Mert nemcsak Szakonyi hősei, de olvasói is mindig választás előtt állnak: vagy-vagy. S ha elbuknak is, bukásuk intő jel. Nincs kétféle valóság, mint ahogy nincs kétféle igazság sem. Ahány ember, annyi útja az élet megszentelésének, s annyi módja a kísértésnek és a bukásnak is. Éppen ezért novellái, színművei, hangjátékai nem a képzelet fantasztikus világában játszódnak, hanem mindennapi környezetben. Nincs szüksége rá, hogy a képtelenséget képtelen helyszínekkel, történetekkel érzékeltesse, inkább azt tekinti alkotóként kihívásnak, hogy a mindennapi élet viszonyai között mutassa meg a világ képtelenségét, az emberi életút kudarcokkal terhelt valóságát. Ugyanakkor írásaiban a tragédia nem reménytelen csődöt jelent, hanem csak egy lehetséges út csődjét.

Különös és ritka igazságkeresés uralja Szakonyi Károly műveit, képzelete pazarló játéka által pedig részesévé válhatunk az általa választott útnak, amelyet bár a tragédia lehetősége szegélyez, mégis a szeretet macskakövei borítják.

ERŐS KINGA

Térey János

A Szépirodalmi Figyelő című folyóirat egyik meghatározó célkitűzése, hogy a kortárs irodalmat megismertesse és megkedveltesse a közönséggel. E könnyűnek látszó feladatot – hiszen ki nem szeret olvasni? – több körülmény is nehezíti. (1) Az embereknek kevés a szabadidejük. (2) Amikor olvasnak, akkor a hírekből szeretnének tájé-

kozódni a világ eseményeiről. (3) Kétségtelen, hogy az utóbbi évek oktatási rendszere sem segíti elő, hogy a leendő olvasók már a középiskolában megismerjék kortárs íróinkat, s meglássanak olyan értelmezési módszereket, amelyekkel a napjainkban születő műveket befogadhatják. A SZIF ez utóbbi problémán próbál segíteni, immár nyolcadik éve. Folyamatosan felmutatja a születő magyar irodalom sokszínűségét, értékes alkotásait, tanulmányokkal, kritikákkal igyekszik kulcsot adni a kortárs művekhez.

Ámde, hogy tud hasonló feladatokat elvégezni/megoldani egy szépiró, akinek korántsem állnak rendelkezésre olyan intézményes

Térey János
Fotó: Kaposi Dorka

eszközök, mint egy egész szerkesztőségnek? Térey János eddigi munkássága, pályájának töretlen íve éppen erre mutat példát. Több műfajú és több műnemű szerző, azaz verseken – lírai darabokon – túl regényt is írt, sőt több drámát is szerzett, melyeket játszanak a színházaink. Ezen túl számos fordítást készített, amelyekben a klasszikus szerzők műveit adta vissza magyar nyelven.

Eddig életművében – s ne feledjük, „fiatal” szerzőről van szó – a leginkább tiszteletreméltó a folyamatos építkezés, amely *az irodalom* – nem különválasztva világ- és magyar irodalomra,

hanem egységben látva – alapos megismeréséből, „feldolgozásából” és újraátéléséből áll. Ez adja a motivációt, az erőt egyrészt új és új versformák, műfajok kipróbálásához, másrészt egyre nagyobb hatókörű művek létrehozásához. Gondolhatunk arra, hogy *az Asztalízene* kiemelkedő sikere után új darabját, a *Jeremiás avagy Isten bidegét* immár a Nemzeti Színházban mutatták be. S ha utána számolunk, amíg egy kortárs verseskötetet jó, ha 600-700 példányban eladnak, egy színdarabot öt előadáson ennél kétszer több ember néz meg. Az irodalom ilyen csatornákon jóval szélesebb körben éri el a befogadókat.

Vajon mi fogja össze ezt a rengetegféle verset, a színpadon elhangzó szövegeket, a fordításokat? Mi adja azt a sajátos stílust és nyelvet, melyet ma már szinte rögtön felismerünk, ha egy Térey-sorral van dolgunk? Leginkább az, amit fentebb az újraélés fogalmával jelöltem meg. Számára az irodalom nem pusztán játék, nem a dicsőségért való könnyed és csillogó akrobatika, nem porhintő ideológia leple. Hanem folyamatos munka, s éppen ezért az irodalom nagy részben az élet. Olvasás, az olvasottak beépítése művekbe, évszázados műveltségünk újraértelmezése. Így vált újraírt témává a Niebelung-mon-dakör egy hatalmas tetralógiában, és így kelt új életre az Anyegin-strófa a *Paulus* című verses regényben.

Téreyt fentebb „fiatal szerzőnek” tituláltam, azonban nem a napjainkban szokásos „pályakezdő” jelentésben, hanem azért, mivel idén még csak negyven éves. S ha az elkövetkező negyven év is olyan jelentős irodalmi termést hoz, mint amit az eddigiekben látunk, akkor kiemelkedő alkotója lesz 21. századi irodalmunknak.

Precíz, fegyvelmezett munkája és az irodalom folyamatos „művelése” okán méltón kapja meg az idei Szépirodalmi Figyelő-díjat.

THIMÁR ATTILA